

Sygn. akt I CSK 94/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Bączyk (przewodniczący)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

Protokolant Justyna Kosińska

w sprawie z powództwa J. T., M.K., P. T., G.T., M. T., A. T. i T. T.
przeciwko Muzeum [...]

o ustalenie,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 28 stycznia 2016 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 4 września 2014 r.,

- 1. oddala skargę kasacyjną,**
- 2. zasądza od pozwanego tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego na rzecz powodów: J. T.-1.350 zł, M. K. - 1.350 zł, P. T. - 1.350 zł oraz po 337,50 zł na rzecz G. T., M. T., A.T. i T. T.**

UZASADNIENIE

Powodowie [...] w pozwie wniesionym przeciwko pozwanym: Muzeum [...] i Województwu [...], domagali się ustalenia, że znajdujące się w posiadaniu Muzeum, opisane szczegółowo ruchomości w postaci mebli, obrazów, zastawy stołowej, sztucców orz innych przedmiotów wyposażenia wnętrz, znajdujące się w zamku w D., będącym siedzibą rodu T. w chwili przejścia go na cele reformy rolnej, stanowią w określonych udziałach przedmiot współwłasności powodów - spadkobierców ostatnich właścicieli zamku w D. – A. i R.T. Pozwane Muzeum wniosło o oddalenie powództwa wywodząc, że powodowie nie mają interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. w żądaniu ustalenia prawa własności wymienionych w pozwie przedmiotów, ponieważ mogą wytoczyć dalej idące powództwo o ich wydanie, czemu nie stoi na przeszkodzie przedawnienie roszczenia windykacyjnego z uwagi na upływ czasu. Zaprzeczyło ponadto prawu własności powodów co do objętych pozwem przedmiotów.

Wyrokiem z dnia 7 sierpnia 2013 roku Sąd Okręgowy, w odniesieniu do pięciuset dwudziestu czterech spośród objętych pozwem pięciuset trzydziestu dwóch obiektów, ustalił, że stanowią one w określonych udziałach przedmiot współwłasności powodów - spadkobierców właścicieli zamku A. i R. T. Umorzył postępowanie w zakresie cofniętego roszczenia oraz oddalił powództwo co do jednej ruchomości. Oddalił ponadto w całości powództwo skierowane przeciwko Województwu [...] z uwagi na brak legitymacji biernej po stronie tej jednostki samorządu terytorialnego.

Sąd ustalił, że powodowie są spadkobiercami R. T., żony i spadkobierczyni A. T., ostatniego właściciela zamku w D., wchodzącego w skład majątku W. Zamek z wyposażeniem został we wrześniu 1944 roku przejęty na rzecz Państwa na podstawie dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej. Podstawą przejścia dzieł sztuki i innych obiektów muzealnych oraz obiektów wyposażenia wnętrz było zarządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 14 lutego 1946 r. wydane na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 1 marca 1945 r. Pismem z dnia 9 października 1950 r. Minister Rolnictwa i Reform Rolnych polecił

Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w [...] przekazanie zbiorów po rodzinie T. Wydziałowi Kultury tego Prezydium celem przeniesienia ich do Muzeum w [...]. Zamek w D., w którym znajdowały się przedmioty o wartości muzealnej i artystycznej (takie jak obrazy, meble, książki) został przekazany na potrzeby Technikum Rolniczego [...]. Następnie ruchomości te były sukcesywnie przekazywane do Muzeum [...]. Protokoły przekazania znajdowały się w Księdze Inwentarzowej Zamku w [...].

Z chwilą przymusowego opuszczenia w 1944 r. swojej rezydencji rodzina T. nie miała żadnych możliwości zabrania lub wywiezienia czegokolwiek ze swoich zbiorów. Całe wyposażenie zamku (w tym dzieła sztuki, gromadzone od stuleci do roku 1944) pozostało na miejscu. W okresie poprzedzającym postępowanie trwały między powodem J. T. a Muzeum [...] rozmowy dotyczące ugodowego załatwienia kwestii spornych muzealiów. Pismem z dnia 29 listopada 1990 r. pozwany wskazał, iż przedmioty wymienione przez powodów w pozwie wchodziły przed miesiącem wrześniem 1944 r. w skład majątku poprzednika prawnego powodów – A. T. W trakcie negocjacji w Departamencie Prawnym Ministerstwa Kultury i Sztuki dotyczących przedmiotów pochodzących z D. znajdujących się w Muzeum [...], powód J. T. otrzymał kopię wykazu przedmiotów „pochodzących z D. celem ewentualnego przekazania”, jednak do ugody nie doszło.

Na podstawie wyników przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym opinii biegłego sądowego, Sąd pierwszej instancji ustalił, że objęte żądaniem powodów ruchomości stanowiły własność ich spadkodawców; jedynie portret [...], co do którego powództwo oddalono, pochodził ze zbiorów Z. [...].

Wyrokiem z dnia 4 września 2014 roku Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego Muzeum [...], dzieląc ustalenia faktyczne i oceny prawne Sądu pierwszej instancji, zwłaszcza co do wykazania przez powodów interesu prawnego w żądaniu ustaleniu prawa własności spornych ruchomości.

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 293 i 294 A.B.G.B., art. 2 ust. 1 lit. e oraz art. 6 i art. 11 ust. 1 dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej oraz § 11 ust. 1 lit. a rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 1 marca

1945 r. w sprawie wykonania dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej. Skarżący podniósł ponadto zarzut naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 189 k.p.c. i art. 231 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego, uchylenie poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego z 7 sierpnia 2013 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego - paragrafów 293 i 294 A.B.G.B. (Allgemeines Buergerliches Gezzetzbuch - Powszechna Księga Ustaw Cywilnych - patent cesarski z dnia 1 czerwca 1811 r.), obowiązującego na obszarze byłego zaboru austriackiego w chwili wejścia w życie dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 roku o przeprowadzeniu reformy rolnej (tekst jedn.: Dz.U z 1945 r. Nr 3, poz. 13 - dalej - jako „dekret o reformie rolnej”). Zdaniem skarżącego, Sąd Apelacyjny naruszył te przepisy w ten sposób, że ich nie zastosował, mimo iż rzeczy ruchome objęte sporem, a przynajmniej znaczna ich część, były nierozzerwalnie związane z rezydencją rodu T. w D. Stąd - jako przynależności tego zamku w rozumieniu art. 294 A.B.G.B. - podzieliły los prawny całej nieruchomości i przeszły na własność Państwa na podstawie art. 2 ust. 1 litera e dekretu.

Ocenę tego zarzutu należy rozpocząć od przytoczenia treści tych regulacji. Zgodnie z paragrafem 293 A.B.G.B., rzeczy, które bez uszkodzenia ich istoty z jednego miejsca na drugie przeniesionymi być mogą, są ruchomymi; w przeciwnym razie nieruchomymi. Rzeczy z natury swojej ruchome, uważane są w znaczeniu prawnym za nieruchomości, jeżeli na mocy przepisu ustawy albo z przeznaczenia właściciela, stanowią przynależność nieruchomości. Stosownie zaś do paragrafu 294 A.B.G.B., przez przynależność rozumie się to wszystko, cokolwiek jest z rzeczą trwale połączone. Przynależnością jest nie tylko przyrostek rzeczy, dopóki od niej nie jest odłączonym, ale także rzeczy podrzędne, bez których rzecz główna nie mogłaby być używaną albo które ustawa lub właściciel do ciągłego używania rzeczy głównej przeznaczył.

W obowiązującym modelu postępowania cywilnego, zgodnie z zasadą *da mihi factum, dabo tibi ius* i zasadą *iura novit curia*, na sądzie zarówno pierwszej, jak i drugiej instancji, spoczywa powinność dokonania wyboru i zastosowania norm prawa materialnego, adekwatnych do ustaleń faktycznych sądu, stanowiących wynik oceny materiału dowodowego zgromadzonego zgodnie z przepisami postępowania. Zakres tych koniecznych ustaleń jest z kolei wyznaczany przez treść i podstawę faktyczną roszczenia powoda oraz przez twierdzenia, wnioski i zarzuty pozwanego, składające się na przyjętą przez niego linię obrony. W toku niniejszej sprawy strona pozwana nie podniosła jakichkolwiek twierdzeń, zarzutów i dowodów dotyczących istnienia podstaw do zastosowania przytoczonych w skardze kasacyjnej przepisów austriackiego prawa cywilnego, w szczególności twierdzeń i dowodów zmierzających do poczynienia przez Sądy obu instancji ustaleń i ocen prawnych dotyczących zagadnienia, czy objęte sporem ruchomości istotnie stanowią przynależności w rozumieniu paragrafu 294 A.B.G.B. Pozwany nie sformułował także zarzutu naruszenia tych przepisów w apelacji, stąd okoliczność ta nie była przedmiotem oceny prawnej Sądu drugiej instancji. Kwestie prawidłowości zastosowania lub niezastosowania wskazanych przepisów nie mogą być więc aktualnie rozstrzygane w postępowaniu kasacyjnym z braku niezbędnych ku temu ustaleń. Nie można stawiać Sądowi Apelacyjnemu zarzutu, że nie zastosował wskazanego dopiero w skardze kasacyjnej przepisu austriackiego prawa cywilnego, skoro nie było ku temu przesłanek w związku z przebiegiem postępowania i stanowiskami obu stron odnoszącymi się do kwestii faktycznych i prawnych istotnych dla rozstrzygnięcia roszczenia powodów o ustalenie prawa własności ruchomości objętych żądaniem. Omawiany zarzut nie poddaje się kontroli kasacyjnej także dlatego, że skarżący nie wskazał dokładnie, które z objętych pozwem przedmiotów stanowiły - jego zdaniem - przynależności w rozumieniu art. 294 A.B.G.B. Należy przy tym przypomnieć, że skarga kasacyjna jest wysoce sformalizowanym środkiem zaskarżenia prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji. Nie jest więc możliwe, aby Sąd Najwyższy formułował jakiegokolwiek hipotezy dotyczące zakresu rozstrzygnięcia objętego określonym zarzutem kasacyjnym, a tego wymagałaby zastosowana przez skarżącego formuła,

że przynależnościami zamku były „rzeczy ruchome objęte sporem, a przynajmniej znaczna ich część”.

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 2 ust. 1 litera e, art. 6 i 11 ust. 1 dekretu o reformie rolnej przez ich niewłaściwe zastosowanie. Przepis art. 2 ust. 1 litera e dekretu przewidywał, że na cele reformy rolnej przeznaczone będą nieruchomości ziemskie stanowiące własność lub współwłasność osób fizycznych lub prawnych, jeśli ich rozmiar łączny przekracza bądź 100 ha powierzchni ogólnej, bądź 50 ha użytków rolnych, a na terenie województw poznańskiego, pomorskiego i śląskiego - 100 ha powierzchni ogólnej niezależnie od wielkości użytków rolnych tej powierzchni. Przepis art. 6 stanowił, że Minister Rolnictwa i Reform Rolnych obejmie niezwłocznie zarząd państwowy nad nieruchomościami ziemskimi, wymienionymi w art. 2 wraz z budynkami i całym inwentarzem żywym i martwym oraz znajdującymi się na tych nieruchomościach przedsiębiorstwami przemysłu rolnego. Przepis art. 11 ust. 1 dekretu przewidywał, że inwentarz żywy i martwy, przejęty z gospodarstw parcelowanych zostanie rozdzielony między nowo utworzone gospodarstwa dla bezrolnych po uprzednim zaspokojeniu potrzeb gospodarstw, wyłączonych na podstawie art. 15. Podziałowi nie podlega żywy inwentarz zarodowy oraz część inwentarza martwego, która nie może być racjonalnie wykorzystana w nowoutworzonych gospodarstwach jednostkowych.

Niewłaściwe zastosowanie przytoczonych przepisów polegało, zdaniem skarżącego, na nieuwzględnieniu, że co najmniej część ruchomości stanowiących przedmiot sporu, stanowiła wyposażenie zarządu dóbr, pomieszczeń i mieszkań pracowników gospodarstwa rolnego, stąd podlegała przejęciu na własność Państwa. Ponownie jednak należy wskazać, że ocenę zasadności przytoczonego zarzutu kasacyjnego uniemożliwia brak jednoznacznego określenia przez skarżącego, o jakie konkretnie ruchomości chodzi, a więc które z pięciuset dwudziestu czterech szczegółowo opisanych w wyroku Sądu Okręgowego ruchomości, były związane z gospodarstwem rolnym lub służyły do jego prowadzenia, stanowiąc inwentarz martwy. Po raz kolejny należy wskazać na niedopuszczalność formułowania przez Sąd Najwyższy jakichkolwiek przypuszczeń dotyczących zakresu rozstrzygnięcia objętego określonym zarzutem kasacyjnym

w sytuacji, w której skarżący wskazał, że chodzi o „co najmniej część ruchomości stanowiących przedmiot sporu”.

Nie sposób podzielić także zarzutu naruszenia paragrafu 11 ust. 1 litera a rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U.1945 r. Nr 10, poz. 51), stosownie do którego, przejęciu od właścicieli ziemskich nie podlegają: a) przedmioty służące do osobistego użytku właściciela przejmowanego majątku i członków jego rodziny, jak np. ubrania, obuwie, pościel, biżuteria, meble, naczynia kuchenne itp., nie mające związku z prowadzeniem gospodarstwa rolnego oraz jeżeli nie posiadają wartości naukowej, artystycznej lub muzealnej.

Skarżący zarzucił niewłaściwe zastosowanie tego przepisu z uwagi na to, że ruchomości objęte powództwem, a przynajmniej ich znaczna część, nie miały charakteru przedmiotów służących do osobistego użytku właściciela przejmowanego majątku i członków jego rodziny, lecz stanowiły przynależności w rozumieniu art. 234 A.B.G.B. lub przedmioty służące do prowadzenia gospodarstwa rolnego i dlatego przeszły na własność Państwa z mocy art. 2 ust. 1 litera e, art. 6 i art. 11 ust. 1 dekretu. Po raz kolejny należy wskazać, po pierwsze na nie sprecyzowanie przez skarżącego, o które konkretnie ruchomości chodzi oraz po drugie na brak ustaleń dotyczących cech tych przedmiotów świadczących o tym, że stanowią one przynależności w rozumieniu art. 294 A.B.G.B. (jak twierdzi pozwany) lub inwentarz martwy niezbędny do prowadzenia gospodarstwa rolnego. Pozwem zostały objęte meble, naczynia, zastawa stołowa, sztucce, obrazy, świeczniki, wazony, inne ruchomości o charakterze dekoracyjnym i użytkowym. Z cytowanej regulacji wynika, że sam ustawodawca przyjął, iż tego rodzaju ruchomości nie polegają co do zasady działaniu przepisów dekretu o reformie rolnej, z uwagi na cele reformy rolnej (por. przede wszystkim art. 1 dekretu) oraz zakres regulacji (por. art. 2 i 6 dekretu), czemu dał wyraz w paragrafie 11 ust. 1 przytoczonego rozporządzenia. Należy przy tym zaaprobować ocenę Sądu Apelacyjnego, popartą poglądami dotychczasowego orzecznictwa sądów powszechnych, Sądu Najwyższego i sądów administracyjnych (por. np. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 1 grudnia 1995 r., II SA 1400/94,

nie publ. oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 marca 1998 roku, III CKN 393/97, OSP 1998, nr 10, poz. 171 i z dnia 29 października 2010 roku, I CSK 637/09, nie publ.), że dekret z dnia 6 września 1944 roku przewidywał pozbawienie właścicieli ziemskich prawa własności wymienionych w art. 2 i 6 nieruchomości ziemskich oraz przedmiotów związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego lub przedsiębiorstwa przemysłu rolnego, a więc niezbędnych do dalszego gospodarczego, rolniczego wykorzystywania wyłączonej nieruchomości ziemskich. W akcie tym nie została natomiast ani w sposób ogólny, ani w sposób szczegółowy uregulowana kwestia przejęcia przez Państwo ruchomości i wyposażenia budynków mieszkalnych, innych niż wyżej wskazane. Za poprawne należy więc uznać stanowisko, że paragraf 11 ust. 1 cytowanego rozporządzenia wykonawczego w zakresie, w którym przewidywał przejście na rzecz Państwa własności ruchomości wymienionych w tym przepisie, posiadających wartość naukową, artystyczną lub muzealną, został wydany z przekroczeniem delegacji ustawowej wyznaczanej treścią, celem i zakresem regulacji dekretu o reformie rolnej, a więc w istocie bez podstawy prawnej.

Nie zasługuje także na uwzględnienie kardynalny zarzut pozwanego prezentowany zarówno w odpowiedzi na pozew, jak i w apelacji od wyroku Sądu Okręgowego, a mianowicie zarzut naruszenia przepisów postępowania, to jest art. 189 k.p.c. w związku z art. 222 § 1 i art. 117 § 2 k.c. Wskazując jedynie na marginesie, że art. 189 k.p.c. jest w istocie przepisem prawa materialnego, mimo jego ulokowania w ustawie procesowej, należy podnieść, że Sąd Apelacyjny prawidłowo zinterpretował zawarte w nim pojęcie interesu prawnego i zasadnie zaaprobował przedstawione przez Sąd Okręgowy motywy przyjęcia, że powodowie wykazali jego istnienie. Wskazując na zbędność przytaczania i powtarzania w tym miejscu, trafnych i zasługujących na aprobatę wywodów prawnych Sądu drugiej instancji, dotyczących wykładni pojęcia interesu prawnego w orzecznictwie i piśmiennictwie, należy podtrzymać stanowisko Sądu Apelacyjnego o wykazaniu przez powodów obiektywnie istniejącej potrzeby jednoznacznego przesądzenia, czy powodom służy prawo własności przedmiotów objętych żądaniem. W sytuacji negocjowania przez pozwanego tego prawa istniała bowiem konieczność definitywnego zakończenia sporu orzeczeniem rozstrzygającym sporne kwestie,

zapobiegającym w ten sposób powstaniu podobnych wątpliwości w przyszłości i jednoznacznie wyjaśniających sytuację prawną powodów.

Skarżący ma co do zasady rację, wskazując na nurt orzecznictwa zgodnie z którym, powód nie ma interesu prawnego w ustaleniu istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, a więc w uzyskaniu jedynie orzeczenia deklaratoryjnego, jeśli posiada uprawnienie do żądania spełnienia świadczenia lub może uzyskać zaspokojenie przysługujących mu praw w drodze innego, dalej idącego lub skuteczniejszego postępowania sądowego lub administracyjnego. U podstaw tego poglądu leży jednak dążenie do zapewnienia uprawnionemu maksimum ochrony, a także chęć racjonalnego kształtowania sytuacji prawnej zarówno powoda, jak i pozwanego (wwiązywanego w spór), między innymi przez unikanie zbędnych kolejnych postępowań oraz zapobieganie związanemu z tym mnożeniu kosztów ekonomicznych i społecznych. Nie jest to jednak reguła uniwersalna, w każdym przypadku wyłączająca istnienie interesu prawnego w ustaleniu, ponieważ jej zastosowanie zależy od okoliczności każdego indywidualnie rozpatrywanego przypadku. Nie zasługuje na uwzględnienie, w realiach rozpoznawanej sprawy, argumentacja skarżącego, że powodowie nie mają interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c., albowiem mogą żądać wydania spornych ruchomości w drodze powództwa windykacyjnego, w którym ustalenie prawa własności podlega badaniu z uwagi na jego znaczenie przesłankowe dla rozstrzygnięcia. Pozwany wskazywał z jednej strony na możliwość wytoczenia powództwa windykacyjnego, co miałyby eliminować dopuszczalność powództwa o ustalenie z uwagi na brak interesu prawnego, ale z drugiej strony podnosił, że roszczenie o wydanie ruchomości jest w jego ocenie przedawnione. Zaaprobowanie stanowiska pozwanego i oddalenie - z podanych przez pozwanego przyczyn - powództwa o ustalenie, w sytuacji istnienia sporu o prawo własności ruchomości oraz w sytuacji deklarowania przez powodów, że są zainteresowani nie tyle odebraniem ruchomości Skarbowi Państwa, ile decydowaniem o miejscu i sposobie ich eksponowania, prowadziłyby w istocie do pozbawienia powodów przysługującej im ochrony prawnej, co jest niedopuszczalne na gruncie Konstytucji i przepisów kodeksu cywilnego dotyczących prawa własności. Chęć definitywnego wyjaśnienia sytuacji prawnej przedmiotów objętych żądaniem

i ustalenia zakresu praw przysługujących powodów wobec wskazanych ruchomości świadczy więc o istnieniu interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c., a w konsekwencji o niezasadności zarzutu jego naruszenia przez Sąd Apelacyjny.

W skardze kasacyjnej skarżący zarzucił także naruszenie art. 231 k.p.c., zgodnie z którym sąd może uznać za ustalone fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, jeśli wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych faktów. Przytoczony przepis odnosi się do sfery ustaleń faktycznych. Ustalenie faktów składających się na podstawę faktyczną rozstrzygnięcia w postępowaniu cywilnym może bowiem nastąpić przez ich udowodnienie za pomocą środków dowodowych przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego, w oparciu o tzw. postępowanie bezdowodowe (art. 228, 229, 230 k.p.c.) lub w drodze domniemania faktycznego (art. 231 k.p.c.). Z art. art. 398³ § 3 k.p.c. wynika, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Nie podlegają więc kontroli kasacyjnej te twierdzenia skarżącego, które dotyczą wadliwości w określeniu podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia, a więc rekonstrukcji przebiegu zdarzeń lub stanów rzeczywistości oraz oceny mocy i wiarygodności dowodów, prowadzących do ustalenia faktów. Spór dotyczący ustaleń nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 228/08, nie publ.). Skarżący nie może więc zarzucić w skardze naruszenia art. 233 §1, art. 228 § 1, art. 229, art. 230 k.p.c., (por. przykładowo postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2006 r., V CSK 146/06, nie publ. i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2008 r., IV CSK 404/07, nie publ.), a także art. 231 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., V CSK 140/13, nie publ., z dnia 27 listopada 2013 r., V CSK 544/12, niepubl, z dnia 21 lutego 2007 r. I CSK 428/06, nie publ. oraz z dnia 11 stycznia 2007 r., II CSK 400/06, nie publ). Z tych przyczyn komentowany zarzut nie poddaje się kontroli kasacyjnej w świetle art. 398³ § 3 k.p.c.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c.).

kc